



Assen, 5 augustus 2024

Ons kenmerk: 1000795

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE OMGEVINGSVERGUNNING FLORA- EN FAUNA-ACTIVITEIT

Vergunninghouder : Stichting Woonservice Drenthe

Activiteit : Verduurzaming en renovatie van woningen

Locatie : Gelpenberg 4a en 4 (AAL006), Volmolenstraat 7 t/m 29 (oneven) en 43 t/m 57
(oneven) (AAL007) en Jan Mensingstraat 5 en 7 (AAL010) in Aalden

Deze omgevingsvergunning wordt verleend voor de periode vanaf 1 september 2024 tot en met 31 mei 2026.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een omgevingsvergunning zoals bedoeld in artikel 5.1. tweede lid, onder g van de Omgevingswet op grond van artikelen 8.74j. en 8.74k. van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) te verlenen aan Woonservice voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in:

- artikel 11.37. eerste lid van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) voor de vogelrichtlijnsoort huismus (*Passer domesticus*) waar het gaat om:
 - b: het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;
 - d: het opzettelijk storen van de huismus.
- artikel 11.46. eerste lid van het Bal voor de habitatrichtlijnsoort gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) waar het gaat om:
 - b: het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger;
 - d: het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

De omgevingsvergunning wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1. De omgevingsvergunning wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soorten verleend.
- 1.2. Deze omgevingsvergunning geldt alleen voor de werkzaamheden behorend bij dit besluit.
- 1.3. De vergunninghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4. Deze omgevingsvergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts-)personen. De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze omgevingsvergunning.
- 1.5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze omgevingsvergunning en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.



- 1.6. De vergunninghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.7. Bij de melding hoort eveneens te worden aangegeven welk ecologisch adviesbureau/ecologisch deskundige de ecologische begeleiding biedt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het meest actuele ecologisch werkprotocol mee te zenden. Indien er tussentijds wordt gekozen om met een ander ecologisch adviesbureau door te gaan, dan dient dit schriftelijk gemeld te worden aan het bevoegd gezag middels vth@drenthe.nl, onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.8. Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan renovatie en energetisch verbeteren wooncomplexen Aalden, d.d. 1 juli 2024, door TAUW bv. (hierna Activiteitenplan), behorend bij dit besluit.
- 1.9. Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecologisch deskundige met aantoonbare specifieke ecologische kennis en ervaring, zoals beschreven op www.rvo.nl/ecologisch-deskundige (hierna ecologisch deskundige) én in overleg met het bevoegd gezag. Deze wijziging(en) dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de voorgestelde werkwijze behorend bij deze omgevingsvergunning.
- 1.10. De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name bij de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit ecologisch werkprotocol te worden uitgevoerd.
- 1.11. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. Uit dit logboek dient duidelijk naar voren te komen wanneer en op welke ecologische wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan het bevoegd gezag. Tevens dient het ecologisch logboek direct na afronding van de werkzaamheden onder vermelding van het kenmerk van het besluit te worden verstuurd naar het bevoegd gezag via vth@drenthe.nl.
- 1.12. Gedurende de werkzaamheden en in de permanente situatie dient geen aanvullende verlichting gebruikt te worden tussen zonsondergang en zonsopkomst. Hiermee wordt verstoring van o.a. vleermuizen voorkomen.

2. Soort specifieke voorschriften

Huismus

- 2.1. De vergunninghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periode(s) van de huismus. De (meest) kwetsbare periode (broedseizoen) loopt globaal van 1 maart t/m 1 september. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. Tevens zijn periodes met vorst aan te merken als kwetsbare periode. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.
- 2.2. De vergunninghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal tien tijdelijke nestkasten van het type HMT1 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de huismus aan te bieden en conform het Activiteitenplan paragraaf 4.2.3. te plaatsen.
- 2.3. Er dient bij het plaatsen van de huismusnestkasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden van minimaal drie maanden. De huismusnestkasten zijn op 26 april 2024 geplaatst waardoor de gewenningsperiode per 26 juli 2024 is doorlopen.



- 2.4. Deze tijdelijke huismuskasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de huismus. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode en alleen als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn door de huismus (of door een andere beschermde soort).
- 2.5. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen, buiten de broedperiode, de oorspronkelijke nestplaatsen natuurvrij gemaakt te worden onder begeleiding van/door een ecologisch deskundige. Dit dient uitgevoerd te worden conform het Activiteitenplan. Er dient voorkomen te worden dat nestplaatsen onnodig ongeschikt gemaakt worden omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode plaatsvinden.
- 2.6. Minimaal drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen huismus in de woningen meer aanwezig zijn.
- 2.7. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie minimaal tien inbouwkasten van het type IB GZ 03 van Vivara Pro (of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de huismus aan te bieden en conform het Activiteitenplan paragraaf 4.3.3 te plaatsen.
- 2.8. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de huismus dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de huismus en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

Gewone dwergvleermuis

- 2.9. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. De meest kwetsbare periode (winterperiode) loopt globaal van 1 november t/m 15 april. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met de kwetsbare kraamperiode van de gewone dwergvleermuis. Deze loopt globaal van 15 mei t/m 15 juli. Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kunnen deze periodes langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.10. De vergunninghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal 76 tijdelijke vleermuiskasten van het type VMT1a van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar) en acht (tijdelijke) kasten van het type VMT3 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de gewone dwergvleermuis aan te bieden en conform het Activiteitenplan paragraaf 4.2.1 te plaatsen.
- 2.11. Er dient bij het plaatsen van de vleermuiskasten voor compensatie van zomer- en paarverblijfplaatsen een gewenningsperiode in acht genomen te worden van minimaal drie maanden (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen). De vleermuiskasten zijn op 15 februari 2024 en op 26 april 2024 geplaatst waardoor de gewenningsperiode per 26 juli 2024 is doorlopen.
- 2.12. Er dient bij het plaatsen van vleermuiskasten voor compensatie van de kraamverblijfplaatsen een gewenningsperiode aangehouden te worden vanaf de start van het actieve seizoen t/m een volledig kraamseizoen (15 mei t/m 15 juli). Om hieraan te voldoen dienen de (tijdelijke) kraamkasten uiterlijk 1 april 2025 te zijn geplaatst op/in woningen binnen het plangebied waar vanaf 1 april 2025 geen werkzaamheden meer aan plaatsvinden.
- 2.13. Deze tijdelijke vleermuiskasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de gewone dwergvleermuis. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode en alleen als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn door de gewone dwergvleermuis (of door een andere beschermde soort).



- 2.14. Voorafgaand aan de werkzaamheden, bij voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden (boven de 10 graden Celsius, (vrijwel) droog en weinig wind) en binnen de actieve periode dienen de woningen natuurvrij gemaakt te zijn, zodat er geen verstoring plaatsvindt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van porschuim.
- 2.15. De woningen waar de kraamverblijfplaatsen zijn aangetroffen, Volmolenstraat 7 en 52, dienen pas natuurvrij gemaakt te worden na het doorlopen van de gewenningsperiode voor de kraamkasten. Dit betekent dat deze woningen pas vanaf 16 juli 2025 natuurvrij gemaakt mogen worden conform het Activiteitenplan paragraaf 4.4.1 en onder ecologische begeleiding.
- 2.16. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Tevens dient er voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden. Uitstel van de werkzaamheden dient ook uitstel van natuurvrij maken te betekenen.
- 2.17. Voorafgaand aan de werkzaamheden, binnen het actieve seizoen en na drie dagen (met voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden) na het natuurvrij maken dient door een ecologisch deskundige door middel van een in- en/of uitvliegcontrole conform het vleermuisprotocol vastgesteld te zijn dat er geen gewone dwergvleermuis in de woningen meer aanwezig is. Wanneer er niet kan worden vastgesteld dat er geen gewone dwergvleermuis in de woningen meer aanwezig is, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.14 t/m 2.17 worden herhaald.
- 2.18. De vergunninghouder dient voor de permanente situatie minimaal 76 (kleine) inbouwkasten van het type IB VL 06 van Vivara Pro (of kwalitatief vergelijkbaar) en acht (grote) inbouwkasten van het type VMPMK1 of VMPMK2 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de gewone dwergvleermuis aan te bieden en conform het Activiteitenplan paragraaf 4.3.1. te plaatsen. Vier van de grote inbouwkasten dienen geplaatst te worden achter de gevelbetimmeringen voor de laatvlieger om zo te voorzien in een geschiktere kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis.
- 2.19. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de gewone dwergvleermuis en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

Laatvlieger

- 2.20. De vergunninghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de laatvlieger. De (meest) kwetsbare periode (winterperiode) loopt globaal van 1 november t/m 15 april. Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.21. De vergunninghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal vier tijdelijke gevelbetimmeringen van het type VMN1 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de laatvlieger aan te bieden in de omgeving van het plangebied conform het Activiteitenplan paragraaf 4.2.2.



- 2.22. Er dient bij het plaatsen van de vleermuiskasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden van minimaal drie maanden (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) waardoor de laatvlieger in staat is om de nieuwe verblijfplaatsen te lokaliseren, gezien dit het actieve seizoen van de diersoort betreft. De gevelbetimmeringen zijn op 8 mei 2024 geplaatst waardoor de gewenningsperiode per 8 augustus 2024 is doorlopen.
- 2.23. Deze tijdelijke gevelbetimmeringen dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de laatvlieger. Verwijdering van deze tijdelijke gevelbetimmeringen mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode en alleen als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn door de laatvlieger (of door een andere beschermde soort).
- 2.24. Voorafgaand aan de werkzaamheden, bij voor laatvliegers gunstige weersomstandigheden (boven de 12 graden Celsius, (vrijwel) droog en weinig wind) en binnen de actieve periode dienen de woningen natuurvrij gemaakt te worden, zodat er geen verstoring plaatsvindt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van perschuim.
- 2.25. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de laatvlieger. Tevens dient er voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden. Uitstel van de werkzaamheden dient ook uitstel van natuurvrij maken te betekenen.
- 2.26. Voorafgaand aan de werkzaamheden, binnen het actieve seizoen en na drie dagen (met voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden) na het natuurvrij maken dient door een ecologisch deskundige door middel van een uitvliegcontrole conform het vleermuisprotocol vastgesteld te zijn dat er geen laatvlieger in de woningen meer aanwezig is. Wanneer er niet kan worden vastgesteld dat er geen laatvlieger in de woningen meer aanwezig is, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.23 t/m 2.25 worden herhaald.
- 2.27. De vergunninghouder dient voor de permanente situatie minimaal vier gevelbetimmeringen van het type VMN1 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de laatvlieger aan te bieden binnen het plangebied conform het Activiteitenplan paragraaf 4.3.2.
- 2.28. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de laatvlieger dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de laatvlieger en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

3. Overige voorschriften

- 3.1. Een ecologisch deskundige op het gebied van de soorten waarvoor deze omgevingsvergunning is verleend, dient tenminste aanwezig te zijn tijdens de volgende momenten:
 - 3.1.1. bij het natuurvrij maken, voorafgaand aan de werkzaamheden;
 - 3.1.2. bij de controle of het natuurvrij maken succesvol is uitgevoerd, voorafgaand aan de werkzaamheden;
 - 3.1.3. tijdens het aanbrengen van de alternatieve verblijfplaatsen op geschikte locaties;
 - 3.1.4. bij de start van de werkzaamheden;
 - 3.1.5. tijdens het realiseren van de permanente verblijfplaatsen op geschikte locaties;
 - 3.1.6. bij het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen voor de soorten.
- 3.2. Bovenstaande momenten worden beschreven in het ecologisch logboek door de ecologisch deskundige.



4. Zorgplicht

- 4.1. De vergunninghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die kunnen leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten, zoals het verwijderen van bosschages en bomen of kunstmatige lichtverstoring, dienen achterwege gelaten te worden of zo uitgevoerd te worden dat de effecten tot het minimum worden beperkt.
- 4.2. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de vergunninghouder rekening te houden met het broedseizoen van alle vogelsoorten. De werkzaamheden dienen zoveel als mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Bij (nieuwe) werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden door een ecologisch deskundige. Bij het aantreffen van een broedgeval wordt een verstoringvrije zone ingesteld door een ter zake kundig ecooloog. Binnen deze zone wordt niet gewerkt totdat deze weer wordt vrijgegeven door de ecologisch deskundige.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,
b.a.



drs. M. Middel,
Themamanager Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Afschrift aan:

- Stichting Woonservice Drenthe (digitaal);
- TAUW B.V. (digitaal);
- het College van Burgemeester en Wethouders van Coevorden (digitaal).

Omgevingsvergunningstermijn

Het kan voorkomen dat de in de omgevingsvergunning gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de omgevingsvergunning betrekking heeft uit te voeren. Om onnodige vertraging van het traject te voorkomen wordt in dat geval geadviseerd om minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn te verzoeken om verlenging.

Bezwaar

Bent u het niet eens met dit besluit, dan kunt u binnen zes weken na de dag van verzending ervan, hiertegen een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. De dag van verzending is de dagtekening van het besluit. Voor meer informatie over het indienen van een bezwaarschrift verwijzen wij u naar www.provincie.drenthe.nl/bezwaarprocedure.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 13 februari 2024 hebben wij een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit van het gemachtigde adviesbureau TAUW b.v. namens Stichting Woonservice Drenthe (hierna vergunninghouder). De aanvraag heeft betrekking op renovatie en isolatie van woningen, gelegen aan Gelpenberg 4a en 4 (AAL006), Volmolenstraat 7 t/m 29 (oneven) en 43 t/m 57 (oneven) (AAL007) en Jan Mensinghstraat 5 en 7 (AAL010) in Aalden in de gemeente Coevorden. De vergunninghouder heeft een omgevingsvergunning aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11.37. eerste lid onder b en d van het Bal voor de huismus (*Passer domesticus*) en voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11.46. eerste lid onder b en d van het Bal voor de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).



Figuur 1: Het plangebied in rood, oranje en groen gekleurd in Aalden (bron: Activiteitenplan)

2. Wettelijk kader

De diverse aangetroffen diersoorten binnen het plangebied worden beschermend volgens diverse beschermingsregimes van de Bal.

2.1 Vogelrichtlijn

De huismus is een beschermde inheemse vogelsoort als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 11.37. eerste lid van het Bal waar het gaat om:

- a. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn;



- b. het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;
- c. het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels als bedoeld onder a; of
- d. het opzettelijk storen van vogels als bedoeld onder a.

Het nest van een vogel is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen, voor zover het geen nestvlinder betreft. Ook de inhoud en de functionele omgeving van het nest dient te worden beschermd voor zover het broedsucces hiervan afhankelijk is. Artikel 11.37. eerste lid onder b van het Bal is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Nesten van de huismus zijn daarnaast op basis van vaste jurisprudentie en de [Beleidsregels bescherming natuur provincie Drenthe](#) bovendien jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald.

Op grond van artikel 11.37. eerste lid onder d van het Bal is het daarnaast verboden om vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te (ver)storen.

2.2 *Habitatrichtlijn*

De gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn beschermde inheemse zoogdiersoorten als bedoeld in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn bijlage II van het verdrag van Bern en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 11.46. eerste lid van het Bal waar het gaat om:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 11.46. eerste lid onder d van het Bal vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven, alsmede essentiële foerageergebieden en vliegroutes leidend naar deze verblijfplaatsen. Voornoemde is van vitaal belang voor een gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen. Tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd op grond van artikel 11.46. eerste lid onder d van het Bal.

Naast artikel 11.46. eerste lid onder d van het Bal is een omgevingsvergunning aangevraagd voor artikel 11.46. eerste lid onder b van het Bal. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijke, opzettelijke verstoring van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

2.3 *Beoordelingsgronden ontheffing verlening*

Op grond van artikel 3.56 van het Bkl dienen wij bij het afgeven van een omgevingsvergunning rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de omgevingsvergunning anders vorm te geven.



3. De situatie

Stichting Woonservice Drenthe is voornemens verduurzamings- en renovatiewerkzaamheden uit te voeren aan meerdere woningen in Aalden. Het plangebied bestaat uit drie complexen met een totaal van 24 woningen aan de Gelpenberg, Volmolenstraat en Jan Mensinghstraat. Aalden is een klein en ruim opgezet dorp, met achter elke woning een tuin, veel groen in de wijk en langs de straatranden grote bomen. In de omgeving van Aalden is voornamelijk agrarisch gebied aanwezig met enkele stukjes bos en heide. De complexen betreffen allen twee-onder-één-kap woningen die grotendeels zijn opgetrokken uit baksteen. De woningen hebben dakpannen daken en op diverse daken liggen zonnepanelen. Tijdens de werkzaamheden worden vooral daken en spouwmuren geïsoleerd. De geplande werkzaamheden leiden (mogelijk) tot verstoring van huismussen en de vernietiging van huismusnesten. Ook leiden de werkzaamheden (mogelijk) tot verstoring van gewone dwergvleermuizen en laatvliegers en vernietiging van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit onder de Omgevingswet is hierom noodzakelijk.

De start van de werkzaamheden staat gepland voor november 2024 en zullen naar alle waarschijnlijkheid voor juni 2025 afgerond zijn. Dit geldt echter niet voor de woningen waar de kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn aangetroffen. De werkzaamheden aan deze woningen worden pas opgestart vanaf augustus 2025 en zullen daarmee langer doorlopen. Door de geldigheid van deze omgevingsvergunning door te laten lopen tot juni 2026 is hier ruimte voor en is er wat extra ruimte aanwezig in de planning mochten de werkzaamheden uitlopen.

3.1 Uitgevoerd onderzoek

Om te bepalen welke beschermde natuurwaarden mogelijk gebruik maken van het plangebied is door TAUW b.v. een natuurtoets uitgevoerd. Dit onderzoek bestond uit een bronnenonderzoek waarbij de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDF, 2023), de Ecoviewer van TAUW en vrij beschikbare regionale en landelijke verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna is geraadpleegd. Daarnaast is op 2 februari 2023 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd in het plangebied en in de directe omgeving hiervan. Tijdens dit veldbezoek is een beoordeling gemaakt van het plangebied als geschikt leefgebied voor beschermde flora en fauna. Tevens zijn de waargenomen beschermde soorten tijdens dit veldbezoek genoteerd. Op basis van de natuurtoets kan geconcludeerd worden dat er nader onderzoek nodig is naar vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Wanneer de werkzaamheden niet buiten het broedseizoen uitgevoerd kunnen worden, dient een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden naar algemene broedvogels.

Door TAUW b.v. is nader onderzoek uitgevoerd conform de op dat moment meest recente versies van het Kennisdocument Huismus (2023) en Kennisdocument Gierzwaluw (2023) van BIJ12 en conform het meest actuele vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2021)

Huisumus

Het onderzoek naar huismussen heeft bestaan uit twee ochtendrondes uitgevoerd in de periode van 1 april t/m 15 mei 2023. Tussen de onderzoeksronden zaten minimaal tien dagen. Gedurende de onderzoeksronden is door één persoon het plangebied geobserveerd. Ook andere functies van het leefgebied (zoals voedselgebied en schuilmogelijkheden) zijn onderzocht. De inventarisatie richtte zich op het waarnemen van een volwassen individu of een paartje in een broedbiotoop, op het waarnemen van nesten, zang van een mannetje en op gedrag dat een territorium of nest indiceert. Het onderzoek heeft overdag plaatsgevonden bij de juiste weersomstandigheden (droog, weinig wind).



Uit het onderzoek van 2023 is naar voren gekomen dat er in totaal vijf nestplaatsen van de huismus aanwezig zijn binnen het plangebied. De nesten bevinden zich op verschillende plekken. Eén nest bevindt zich onder een zonnepaneel (Volmolenstraat 23), een ander bevindt zich onder de dakgoot (Jan Mensinghstraat 7) en de overige drie nesten bevinden zich in nestkasten aan woningen (Volmolenstraat 51 (2 stuks) en Gelpenberg 4). Het groen in tuinen en openbaar groen blijft ongemoeid gedurende de werkzaamheden. Het voedselgebied en de schuilmogelijkheden blijven hierdoor binnen en in de omgeving van het plangebied voldoende aanwezig.

Gierzwaluw

Het onderzoek naar gierzwaluwen heeft bestaan uit drie avondbezoeken in de periode van 15 mei t/m 15 juli 2023. Door de veldbezoeken te spreiden wordt een beter beeld verkregen van de aanwezigheid van gierzwaluwen in het plangebied en de betekenis van het plangebied voor de gierzwaluw. De veldbezoeken in de clusters AAL06/07 zijn onderzocht door drie ecologen en het cluster AAL010 door één ecooloog. Tussen de drie onderzoeksronden zaten minimaal tien dagen. De bezoeken zijn uitgevoerd tijdens gunstige weersomstandigheden (droog, weinig wind). In de periode tussen 20 juni en 7 juli is de grootste kans dat er jongen aanwezig zijn in het nest. Daarom is minstens één onderzoek in deze periode uitgevoerd.

Tijdens de onderzoeksronden zijn wel actieve gierzwaluwen waargenomen boven het plangebied, maar deze toonden geen binding met de woningen in het plangebied. Voor deze soort is daarom geen Omgevingsvergunning noodzakelijk.

Vleermuizen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd in de periode van 15 mei t/m 30 september 2023. Het onderzoek vond plaats onder voor vleermuizen geschikte weersomstandigheden. Dit betekent een temperatuur van boven de 12 graden Celsius, (vrijwel) droog en weinig wind. Tijdens de onderzoeksmomenten werd er gepost, rondgelopen en gekeken naar vleermuisactiviteit en vleermuisgedrag. Er is gebruik gemaakt van een batdetector en opnameapparatuur en speciale software voor het analyseren van vleermuisgeluiden voor het determineren van vleermuissoorten. Het plangebied is opgedeeld in twee deelgebieden (AAL006/AAL007 en AAL10) waarbij in elk deelgebied twee of drie onderzoekers hebben gepost.

Uit het onderzoek van 2023 is naar voren gekomen dat er in totaal 21 verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en één verblijfplaats van de laatvlieger aanwezig zijn binnen het plangebied. De belangrijkste verblijven die zijn aangetroffen zijn twee kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Deze twee kraamverblijfplaatsen bevinden zich in Volmolenstraat nummers 7 en 53, onder de nok achter de boeidelen van de kopgevels. De negen zomerverblijfplaatsen bevinden zich verspreid over verschillende woningen binnen het plangebied. Deze zomerverblijfplaatsen bevinden zich in de spouwmuur en onder het dak. Er zijn tien paarterritoria waargenomen in het plangebied. De exacte locaties van de paarverblijfplaatsen zijn niet bekend. Wel wordt aangenomen dat paarverblijven zich in gebouwen binnen het plangebied bevinden gezien de locaties van de paarterritoria.

De in- en uitvliegopening voor de zomerverblijfplaats van de laatvlieger bevindt zich in de kopgevel van Volmolenstraat 17. De exacte locatie van de verblijfplaats in de woning is onbekend. De verblijfplaats zal zich in de spouwmuur of in het dak bevinden. Er worden geen werkzaamheden uitgevoerd aan het dak.



3.2 Tijdelijke compensatie

Het doel van het aanbrengen van tijdelijke voorzieningen is om de aangetroffen beschermde diersoorten in de periode waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd te voorzien van verblijfplaatsen. Voor het tijdelijk vervangen van de huismusnesten en de vleermuisverblijfplaatsen gelden verschillende aantallen te nemen maatregelen en voorwaarden. Een van de voorwaarden is het doorlopen van een gewenningsperiode welke per soort en per type verblijfplaats verschilt. De gewenningsperiode is de periode waarin de huidige verblijfplaatsen tegelijk met de alternatieve verblijfplaatsen worden aangeboden zodat de soort de kans krijgt de alternatieve verblijfplaatsen te lokaliseren. Het plaatsen en/of realiseren van de alternatieve voorzieningen dient uitgevoerd te worden onder ecologische begeleiding, conform het Activiteitenplan paragraaf 4.3 en conform de meest actuele kennisdocumenten of factsheet van de betreffende beschermde diersoort.

Huismus

In het plangebied zijn vijf nestplaatsen van de huismus aanwezig. Deze verblijven bevinden zich in gebouwen. Aan deze gebouwen worden diverse werkzaamheden uitgevoerd. In een straal van 200 m om de huidige verblijfplaatsen zijn veel andere gebouwen aanwezig. Daarom is gekozen om alternatieve verblijfplaatsen op gebouwen in de omgeving aan te bieden.

De compensatiefactor voor kasten op gebouwen is twee. Een compensatiefactor van twee houdt in dat er voor de nestlocatie dat verloren gaat twee tijdelijke alternatieve kasten worden geplaatst. In dit project worden tien tijdelijke huismuskasten geplaatst. De tijdelijke kasten zijn van het type HMT1 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar). De kasten zijn geplaatst op noord- en/of oostgevels, op minimaal 50 cm afstand uit elkaar en binnen een straal van 200 m van de oorspronkelijk nestplaatsen in de buurt van schuilgelegenheden (zie bijlage 3 van het Activiteitenplan). De kasten zijn vrij van kunstlicht en predatoren. Ook zijn de kasten buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden geplaatst. Voor de tien tijdelijke huismuskasten geldt een gewenningsperiode van drie maanden. De huismusnestkasten zijn op 26 april 2024 geplaatst waardoor de gewenningsperiode per 26 juli 2024 is doorlopen.

Na de werkzaamheden dienen de tijdelijke huismuskasten tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven. Het verwijderen van de tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode en alleen als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn door de huismus (of door een andere beschermde soort).

Gewone dwergvleermuis

In het plangebied zijn 21 verblijfplaatsen (twee kraam-, negen zomer- en tien paarverblijfplaatsen) aanwezig. De compensatiefactor voor kasten op gebouwen is vier. Een compensatiefactor van vier houdt in dat voor het verblijf dat verloren gaat vier tijdelijke alternatieve kasten worden geplaatst. In dit project dienen 76 kleine alternatieve kasten geplaatst te worden. Deze gelden ter compensatie voor de negen zomer- en tien paarverblijfplaatsen. Daarnaast dienen in dit project acht grote alternatieve kasten geplaatst te worden ter compensatie voor de twee kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. De tijdelijke kleine kasten zijn van het type VMT1a van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar) en de grote van het type VMT3 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar). Door variatie aan te bieden in locatie en oriëntatie verschillen de kasten in microklimaat en wordt er een breed scala aan verschillende verblijfplaatsen gerealiseerd. De kans op ingebruikname van kasten door de gewone dwergvleermuis is hierdoor ook groter. De kasten ter compensatie voor de zomer- en paarverblijfplaatsen zijn binnen een straal van 200 m om de vastgestelde verblijfplaatsen geplaatst (zie bijlage 3 van het Activiteitenplan). De kasten ter compensatie voor de kraamverblijfplaatsen zijn binnen een straal van 50 m om de vastgestelde verblijfplaatsen geplaatst aan of ingebouwd in woningen binnen het plangebied waar de werkzaamheden al zijn afgerond en waar geen kraamverblijfplaats is vastgesteld. De kasten hebben een



vrije ruimte van minimaal 3 m om de kast en zijn vrij van kunstlicht en predatoren. Ook zijn de kasten buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden geplaatst.

Op 15 februari 2024 zijn er 60 kleine vleermuiskasten geplaatst en op 26 april 2024 zijn er nog 25 kleine vleermuiskasten bijgeplaatst. Dit houdt in dat er in totaal 85 kleine tijdelijke kasten geplaatst zijn, negen meer dan er minimaal nodig waren. Voor deze kleine kasten ter compensatie van de zomer- en paarverblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van minimaal drie maanden waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen. Uitgaande van het plaatsen op 26 april 2024, is de gewenningsperiode doorlopen per 26 juli 2024.

Voor de acht grote kasten ter compensatie van de kraamverblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van één volledig kraamseizoen (15 mei t/m 15 juli). De kasten worden geplaatst in of aan woningen binnen het plangebied waar de werkzaamheden al zijn afgerond. Om aan de gewenningsperiode te kunnen voldoen dienen de kasten uiterlijk 15 april 2025 te zijn geplaatst, waarbij de gewenningsperiode is doorlopen vanaf 16 juli 2025.

Waar mogelijk worden direct permanente grote vleermuiskasten (kraamkasten) ingebouwd, zodat er minder tijdelijke grote vleermuiskasten nodig zijn en een kraamkolonie niet 2 keer hoeft te verhuizen. Na de werkzaamheden dienen de tijdelijke vleermuiskasten tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven. Het verwijderen van de tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode en alleen als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn door de gewone dwergvleermuis (of door een andere beschermde soort).

Laatvlieger

In het plangebied is één zomerverblijfplaats van de laatvlieger aanwezig. De laatvlieger is een vleermuissoort waarvan nog niet is vastgesteld dat deze gebruik maakt van vleermuiskasten. Daarom is er in plaats van vleermuiskasten een gevelbetimmering aangebracht van het type VMN1 van Unitura waar laatvliegers achter weg kunnen kruipen. De ervaring leert dat laatvliegers dergelijke alternatieve verblijfplaatsen wel in gebruik nemen omdat deze lijken op gevelbetimmeringen of boeiborden in bestaande bouw waarachter laatvliegers worden aangetroffen.

De compensatiefactor voor alternatieve verblijfplaatsen voor de laatvlieger is vier. Een gevelbetimmering is veel ruimer dan een kast en biedt daardoor verschillende microklimaten en wegkruipmogelijkheden. Een gevelbetimmering bootst de gevel beter na dan een vleermuiskast. Hierdoor wordt het zomerverblijf ruim voldoende gecompenseerd door het plaatsen van vier gevelbetimmeringen. Voor de gevelbetimmeringen ter vervanging van het zomerverblijf geldt een gewenningsperiode van drie maanden in de actieve periode van april tot en met oktober. De gevelbetimmeringen zijn op 8 mei 2024 geplaatst waardoor de gewenningsperiode per 8 augustus 2024 is doorlopen.

De locaties waar de gevelbetimmeringen (zie bijlage 3 van het Activiteitenplan) zijn geplaatst bevinden zich binnen een straal van 200 m om de huidige verblijfplaats en hebben een vrije ruimte van 3 m om de kast en zijn vrij van kunstlicht. Ook zijn de gevelbetimmeringen buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden gerealiseerd.

Na de werkzaamheden dienen de gevelbetimmeringen tenminste tot één jaar nadat de permanente gevelbetimmeringen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven. Het verwijderen van de tijdelijke gevelbetimmeringen mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode en alleen als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn door de laatvlieger (of door een andere beschermde soort).



3.3 *Permanente mitigatie*

Voor de permanente voorzieningen gelden dezelfde mitigatiefactoren als voor de tijdelijke voorzieningen. Het verschil is dat de permanente voorzieningen duurzaam en permanent moeten zijn. Het plaatsen en/of realiseren van deze voorzieningen dient uitgevoerd te worden onder ecologische begeleiding, conform het Activiteitenplan paragraaf 4.3 en conform de meest actuele kennisdocumenten of factsheet van de betreffende beschermde diersoort. Doordat er geen werkzaamheden aan het dak worden uitgevoerd, wordt ervan uit gegaan dat de toegang tot de ruimte onder het dak behouden blijft zoals in de huidige situatie het geval was.

Huismus

Van de vijf nestplaatsen van de huismus blijven de drie nestplaatsen in kasten en één nest onder de zonnepanelen waarschijnlijk intact. Deze nesten worden enkel tijdelijk verstoord tijdens de werkzaamheden. Enkel het vijfde nest wordt zeker aangetast bij het voornemen. Er wordt uitgegaan van een worst-case situatie waarbij alle vijf de nesten door de werkzaamheden zullen verdwijnen. Daarom worden voor de permanente situatie tien nestkasten van het type IB GZ 03 van Vivara Pro (of kwalitatief vergelijkbaar) ingebouwd voor de huismus. De kasten worden tijdens de werkzaamheden ingebouwd in woningen binnen het plangebied.

Gewone dwergvleermuis

Het geschikt maken van de spouwmuur is niet mogelijk, omdat de spouwmuur wordt opgevuld met isolatiemateriaal. Voor de permanente mitigatie is daarom gekozen voor inbouwkasten. Voor de permanente situatie worden er voor de gewone dwergvleermuis 76 kleine inbouwkasten van het type IB VL 06 van Vivara pro (of kwalitatief vergelijkbaar) en acht grote inbouwkasten van het type VMPMK1 of VMPMK2 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar) ingebouwd in de woningen waar de werkzaamheden zijn uitgevoerd. Vier van de grote inbouwkasten dienen geplaatst te worden achter de gevelbetimmeringen voor de laatvlieger om zo te voorzien in een geschiktere (kraam)verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis.

De plaatsen waar de kasten worden ingebouwd hebben een vrije ruimte van 3 meter om de kast en zijn vrij van kunstlicht en predatie. Binnen deze vrije zone van 3 meter zijn bij voorkeur ook geen ramen of deuren aanwezig. Geschikte locaties worden gekozen door een ter zake kundig ecooloog. De kasten worden verspreid over de gebouwen en over verschillende oriëntaties (windrichtingen) geplaatst. Hierdoor verschillen de kasten van elkaar in plaats en microklimaat. Op deze wijze wordt er een breed scala aan permanente verblijfplaatsen aangeboden. De kans op ingebruikname van de inbouwkasten door de gewone dwergvleermuis is hierdoor ook groot en de verwachting is dat het plangebied per saldo voor meer vleermuizen en vleermuissoorten een functie kan gaan vervullen.

Laatvlieger

De vier in de omgeving geplaatste gevelbetimmeringen kunnen niet fungeren als permanente voorziening. De gevelbetimmeringen zijn daar op zichzelf wel duurzaam, robuust en groot genoeg voor, maar de gebouwen waarop deze gevelbetimmeringen worden geplaatst bevinden zich buiten het plangebied en worden in 2026 of 2027 gesloopt. De tijdelijk geplaatste gevelbetimmeringen dienen minimaal tot één jaar na het beschikbaar komen van de permanente voorzieningen aanwezig te blijven. Na deze periode kunnen buiten de kwetsbare periode van de laatvlieger de gevelbetimmeringen verwijderd worden mits door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat er geen laatvliegers (of andere beschermde soorten) aanwezig zijn. Mocht in deze periode het ecologisch onderzoek voor de te slopen woningen waaraan de tijdelijke gevelbetimmeringen zijn geplaatst opgestart worden, dan dienen deze voorzieningen meegenomen te worden met het onderzoek naar vleermuizen met de daarbij behorende tijdelijke en permanente maatregelen.



Er zijn geen andere gebouwen beschikbaar binnen 200 meter van het plangebied waar vier gevelbetimmeringen geplaatst kunnen worden die permanent aanwezig kunnen blijven. Daarom worden er tijdens de werkzaamheden aan de gebouwen in het huidige plangebied vier gevelbetimmeringen gerealiseerd die wel fungeren als permanente voorziening voor de laatvlieger. Deze gevelbetimmeringen dienen geplaatst te worden voor vier van de grote inbouwkasten voor de gewone dwergvleermuis om zo te voorzien in een geschiktere verblijfplaats voor zowel de gewone dwergvleermuis als de laatvlieger. Het type permanente gevelbetimmering is dezelfde als het type dat als tijdelijke voorzieningen zijn geplaatst, namelijk VMN1 van Unitura. Plaatsen waar de gevelbetimmeringen worden geplaatst hebben een vrije ruimte van 3 m om de kast en zijn vrij van kunstlicht.

3.4 Natuurvrij maken

Om de woningen ongeschikt te maken voor vleermuizen worden in de eerste helft van oktober 2024, binnen de actieve periode van vleermuizen en onder begeleiding van een ecologisch deskundige, de woningen binnen het plangebied natuurvrij gemaakt met uitzondering de woningen waarin de twee kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn vastgesteld. De woningen waar de kraamverblijfplaatsen zijn vastgesteld, Volmolenstraat 7 en 52, dienen pas natuurvrij gemaakt te worden na het doorlopen van de gewenningsperiode voor de kraamkasten. Aangezien deze kasten uiterlijk 15 april worden geplaatst/ingebouwd betekend dit dat deze woningen pas vanaf 16 juli 2025 natuurvrij gemaakt mogen worden.

Door gebruik te maken van exclusion flaps kunnen de vleermuizen de woningen wel verlaten, maar niet meer terug keren. De exclusion flaps worden geplaatst op open stootvoegen en in dakranden. Bij dakranden worden exclusion flaps gecombineerd met vulschuim. Per dakrand van een kopgevel worden vijf exclusion flaps gebruikt en met gelijke tussenruimten verdeeld over de gevel. De openingen van de dakrand tussen de exclusion flaps wordt opgevuld met vulschuim. Ook overige openingen in de gevel en het dak worden ongeschikt gemaakt met exclusion flaps en vulschuim. Dergelijke overige openingen betreffen bijvoorbeeld ook open stootvoegen in schoorstenen of ruimten achter windveren. Er worden alleen XL-exclusion flaps toegepast, aangezien de laatvlieger ook in het plangebied voorkomt. De laatvlieger betreft een relatief grote vleermuissoort.

Het correct ongeschikt maken van de woningen wordt gecontroleerd door de ecologisch deskundige. Na het correct plaatsen wordt minimaal drie nachten met voor vleermuizen geschikte weersomstandigheden gewacht waarna een uitvliegcontrole wordt uitgevoerd. Wanneer er geen vleermuizen meer worden aangetroffen in de woningen van het plangebied, kunnen de werkzaamheden aanvangen. Bij het nog aantreffen van vleermuizen dienen aanvullende maatregelen genomen te worden welke beschreven dienen te worden in het ecologisch logboek.

Voor de huismus dient in de eerste helft van oktober 2024 natuurvrij gemaakt te worden, na het broedseizoen. Het broedseizoen loopt tot 1 september, maar bij gunstige klimatologische omstandigheden kan een tweede legsel langer doorlopen tot eind september. Voorafgaand aan het natuurvrij maken dient daarom door een ecooloog een extra check uitgevoerd te worden om te beoordelen of het broedseizoen is afgerond.

Het natuurvrij maken wordt gedaan door potentiële nestopeningen met vulschuim of weringsborstels dicht te stoppen, dit betreffen openingen naar het dak of ruimten onder dakgoten. Dit gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Het natuurvrij maken kan alleen bij temperaturen boven de 0 graden Celsius worden uitgevoerd, omdat huismussen de nestplaatsen als verblijfplaats kunnen gebruiken tijdens vorst.



4. Overwegingen

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde omgevingsvergunning alleen kan worden verleend als de vergunning aangevraagd wordt onder een aangewezen belang, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De vergunninghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikelen 8.74j. en 8.74k. van het Bkl.

4.1 Belangenafweging

De vergunninghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid en ter bescherming van flora en fauna, genoemd in artikel 8.74j. van het Bkl ten behoeve van de huismus. Daarnaast wordt aangegeven te werken in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten genoemd in artikel 8.74k. van het Bkl ten behoeve van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Volksgezondheid of openbare veiligheid (of andere dwingende redenen van groot openbaar belang)

Het belang van het project ligt in het bijzonder in de bijdrage aan het beperken van de klimaatverandering door het beperken van het energieverbruik en het verbeteren van de lokale luchtkwaliteit en het daarmee verbeteren van de volksgezondheid. Klimaatverandering kan leiden tot belangrijke economische schade als gevolg van:

- Zeespiegelstijging met risico op overstromingen en verzilting;
- Vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes);
- Beperkingen in zoetwatervoorzieningen;
- Toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen;
- Bedreiging van de energievoorziening.

Door de werkzaamheden wordt een kleine bijdrage geleverd aan het beperken van de klimaatverandering dient da

De woningen zijn gebouwd in 1958, 1964 en 1969, zijn verouderd en de isolatie voldoet niet meer aan de huidige normen voor een huurwoning. Koudebruggen in de spouw worden verholpen door de spouwisolatie aan te vullen. Ook wordt schimmelvorming voorkomen door koudebruggen aan te pakken. De aan te brengen ventilatiesystemen in de woningen worden CO₂ gestuurd, zodat er in de woningen een beter binnenklimaat ontstaat. Door de hoge energiekosten in de huidige situatie kunnen sommige bewoners hun rekeningen niet meer betalen. Als gevolg hiervan kan stress ontstaan. Door het energieverbruik van de woningen terug te brengen vermindert deze stress, wat een positieve impuls geeft aan de volksgezondheid.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. De belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soorten te rechtvaardigen.

4.2 Alternatievenafweging

De werkzaamheden zijn gebonden aan deze woningen en dus aan deze locatie. Er is geen alternatieve locatie voor het voornemen beschikbaar. De technische staat van de woningen is dusdanig dat ze niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn onvoldoende geïsoleerd, waardoor er veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht



en tocht. Het achterwege laten van deze renovatie is geen optie, doordat deze problemen daarmee niet worden opgelost.

Ecologisch gezien is er geen ander effect wanneer de woning ingepakt wordt of dat de spouwmuur wordt bijgevuld. Dit omdat in beide gevallen alle verblijfplaatsen verloren gaan. Een ander alternatief is het slopen van de woningen en nieuwe woningen plaatsen. Dit heeft ecologisch gezien hetzelfde effect op de verblijfplaatsen. Delen van de woningen niet aanpakken zorgt ervoor dat verblijfplaatsen behouden blijven. Met deze werkwijze kan echter geen echt duurzame en energetische verbetering worden gerealiseerd en is ook de stap naar gasloos niet te realiseren. Dit is daarom geen realistisch alternatief. Er zijn qua voornemen geen alternatieven die gunstiger uitpakken voor de aanwezige soorten. In de werkwijze en planning wordt rekening gehouden met kwetsbare perioden van de huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Door het treffen van maatregelen zijn te allen tijde voldoende geschikte verblijfplaatsen binnen het leefgebied van de lokale populaties van de soorten aanwezig. Door de werkzaamheden, waaronder ook het ongeschikt maken van verblijfplaatsen, uit te voeren buiten de kwetsbare periode van de soorten, worden deze zo veel mogelijk ontzien. Door ruim voor de start van de werkzaamheden de huidige verblijfplaatsen ongeschikt te maken is uitgesloten dat de huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger tijdens de werkzaamheden in het gebouw aanwezig zijn. Er is ten aanzien van de werkwijze en planning geen aanpak die gunstiger uitpakt voor de aanwezige (verblijfplaatsen van) soorten. Voor de ingreep bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.3 Staat van instandhouding

Er is een onderscheid te maken in de landelijke en lokale staat van instandhouding. Per categorie mogen de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben op de in het plangebied aanwezige soorten.

Huisumus

De landelijke staat van instandhouding van de huismus is beoordeeld als zeer ongunstig. De ongunstige staat is vooral gebaseerd op de beoordelingsonderdelen populatie, leefgebied en toekomstperspectief. Sinds 1975 zijn de aantallen in Nederland gehalveerd met een dieptepunt in 2005. Na 2005 is de populatie enigszins hersteld. De recente aantallen schommelen (sovon, 2023). De huismus heeft vooral te lijden door stadsvernieuwing en te strakke nieuwbouwwijken. De verspreiding van de huismus is wel gunstig, de soort komt in heel Nederland voor. De landelijke populatie broedparen wordt geschat op 600.000-1.000.000 (sovon, 2018). De laatste jaren vertoont de populatie in Drenthe een matige toename.

In het plangebied zijn vijf nestplaatsen van huismus aangetroffen. Het plangebied is een relatief kleine schakel in het leefgebied van de soort. Door voldoende maatregelen te nemen kan de staat van instandhouding van de lokale populatie gewaarborgd worden. De beoogde ontwikkeling draagt niet bij aan cumulatieve effecten op huismus.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemeen voorkomende vleermuisensoort en heeft een ruime verspreiding over het gehele land. De populatie wordt geschat op 300.000 tot 600.000 individuen. De landelijke staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is beoordeeld als onbekend.

Gezien de waarnemingen uit de NDFF is de gewone dwergvleermuis lokaal de meest talrijke vleermuissoort. In het plangebied zijn eveneens de meeste waarnemingen aan de gewone dwergvleermuis toe te bedelen. Tijdens het onderzoek naar vleermuizen in het plangebied, zijn ook



buiten het plangebied veel waarnemingen gedaan van de soort hoewel het complete netwerk van de lokale populatie niet in beeld is. Toch wordt er voor regionale en lokale staat van instandhouding aangesloten bij de nationale staat van instandhouding, zijnde: onbekend. Wel is bekend dat er een aantal verblijfplaatsen van vleermuizen in de omgeving aanwezig is. Vleermuizen kunnen tijdens de werkzaamheden in het plangebied eventueel uitwijken naar deze verblijfplaatsen.

In het plangebied zijn 21 verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het plangebied is een relatief grote schakel in het leefgebied van de soort. Door voldoende maatregelen te nemen kan de staat van instandhouding van de lokale populatie gewaarborgd worden. De beoogde ontwikkeling draagt niet bij aan cumulatieve effecten op gewone dwergvleermuis.

Laatvlieger

De laatvlieger is in Nederland overwegend een gebouwbewonende soort. De soort komt in Nederland algemeen voor. Echter staat de laatvlieger op de rode lijst vanwege de negatieve trend (Zoogdiervereniging, 2021). Het verspreidingsgebied van laatvlieger beslaat vrijwel heel Nederland. Het leefgebied bestaat uit een grote verscheidenheid aan landschappen, waaronder stedelijk gebied. Verder is er weinig bekend over de laatvlieger. Gezien de trend negatief is, kan het toekomstperspectief als matig ongunstig worden beoordeeld.

In de ruime omgeving van Aalden zijn enkele waarnemingen van laatvliegers geregistreerd. In het plangebied is enkel één zomerverblijfplaats van de laatvlieger gevonden. Het totale netwerk van verblijven is echter niet in beeld. Het is aannemelijk dat de staat van instandhouding van laatvlieger in Aalden niet afwijkt van de staat van instandhouding op landelijk niveau. Door voldoende maatregelen te nemen kan de staat van instandhouding van de lokale populatie gewaarborgd worden. Ook draagt de beoogde ontwikkeling niet bij aan cumulatieve effecten op de laatvlieger.

Conclusie

Door het treffen van de juiste en voldoende alternatieve maatregelen voor de soorten zoals in bovenstaande staat omschreven, worden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet verwacht.

4.4 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de vergunninghouder de vergunning heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. De vergunninghouder is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om nadelige gevolgen te voorkomen.

Artikel 1.7 van de Omgevingswet en artikel 11.27 van het bal bevatten respectievelijk de algemene en specifieke zorgplicht in het kader van een flora- en fauna-activiteit. De zorgplicht gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten- en diersoorten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden dat negatieve effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt. Gedurende de werkzaamheden en in de permanente situatie dient er daarom geen aanvullende verlichting gebruikt te worden tussen zonsondergang en zonsopkomst. Hiermee wordt verstoring van o.a. vleermuizen voorkomen.



Naast de zorgplicht dient de vergunninghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Bij (nieuwe) werkzaamheden die niet uitgesteld kunnen worden tot na het broedseizoen dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden door een ecologisch deskundige. Bij het aantreffen van een broedgeval wordt een verstoringsvrije zone ingesteld door een ter zake kundig ecooloog. Binnen deze zone wordt niet gewerkt totdat deze weer wordt vrijgegeven door de ecologisch deskundige.

5. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij een omgevingsvergunning te verlenen. Aan deze vergunning zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in dit besluit.